

**Eksjö
kommun**

Dokumenttyp:	Bilaga till detaljplan
Detaljplan:	Detaljplan för Dackehöjden 2 m.fl.
Diarienummer:	Sbs 2023-504
Framtagen av:	Samhällsbyggnadssektorn
Datum:	2024-04-16
Senast reviderad:	Revideras till granskning vid behov

Barnkonsekvensanalys

Denna barnkonsekvensanalys (BKA) är framtagen av samhällsbyggnadssektorn i samband med ny detaljplan för Norrtullskolan. Analysen riktar sig främst åt de frågor som berör detaljplan och den fysiska miljön i området, men innehåller även analyser och synpunkter som kan vara av användning för skolans verksamhet och genom hela byggprocessen.

Innehållsförteckning

Barnkonsekvensanalys	1
Del 1. Inledning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Syfte och mål.....	4
1.3 Barnkonventionen.....	5
1.4 Att tolka barnens bästa	6
Del 2. Process och metod	7
2.1 Om Norrtullskolan.....	7
2.2 På plats på Norrtullskolan.....	7
2.3 Bedömning av konsekvenser	8
Del 3. Barndialog.....	11
Workshop.....	11
Skolvägar	12
Roliga, tråkiga samt dåliga/otrygga platser.....	13
Barnens önskemål.....	15
Del 4. Nulägesanalys	19
4.1 Nuläge	19
4.2 Skolgårdens utformning	19
4.3 Sinnesuttryck och överblickbarhet.....	19
4.4 Trygghet och tillgänglighet.....	19
4.5 Sol och skugga.....	19
4.6 Buller	20
4.7 Trafik.....	20
Del 5. Nya Norrtullskolan.....	21
5.1 Framtiden.....	21
5.2 Skolgårdens utformning	21
5.3 Sinnesuttryck och överblickbarhet.....	21
5.4 Trygghet och tillgänglighet.....	22
5.5 Sol och skugga.....	22
5.6 Buller	23
5.7 Trafik.....	23
Del 6. Samlad bedömning och konsekvensanalys av ny detaljplan.....	25
6.1 Samlad bedömning.....	25

6.2 Bidrar ny plan till en tryggare och bättre skolmiljö?.....	26
6.3 Bidrar ny plan till ökad trafiksäkerhet?.....	26
6.4 Bidrar ny plan till samspel, lek och lärande?.....	26
6.5 Bidrar ny plan till bättre vardagsliv för unga och vuxna?.....	27
Del 7. Förslag till åtgärder.....	28
Skolgård.....	28
Skola.....	29
Skolan under byggtiden.....	29
Trafik.....	30

Del 1. Inledning

Sedan 1 januari 2020 är Barnkonventionen en del av svensk lagstiftning genom Barnrättslagen (SFS 2018:1197). Detta innebär att barns bästa ska tas i beaktande i all planering för att säkerställa att barns rättigheter tillgodoses. Inom detaljplanområdet ska det ges utrymme för ny skola vilket förväntas medföra att barn i olika åldrar kommer påverkas. Med anledning av detta ska en barnkonsekvensanalys tas fram för att utveckla barnperspektivet i samhällsbyggnadsprocessen och därmed förbättra beslutsunderlaget i planeringen.

Samhällsbyggnadssektorn har tagit fram en barnkonsekvensanalys (BKA) parallellt med planarbetet i en integrerad process, där syftet är att planförslaget kan utvecklas utifrån såväl barnperspektivet som barnens perspektiv. Kartläggning har gjorts med hjälp av platsbesök och diskussioner tillsammans med rektor, lärare och fritidspedagoger. Det har även genomförts dialog med barn i form av workshops med en fokusgrupp av elever från årskurs 3–6 för att ta del av barnens kunskap, erfarenhet och önskningsar.

Det har varit viktigt att barn och barnens perspektiv integreras tidigt i processen när en ny detaljplan för Norrtullskolan tas fram. Genom att lyfta barnens perspektiv redan i detaljplanen ökar möjligheten för att tidigt kunna göra avväganden och ta beslut enligt barnens bästa. Utgångspunkten för denna analys är främst att skapa underlag för detaljplanen, men analysen kan även utgöra underlag som kan användas i alla kommande skeden när en ny skola ska byggas.

1.1 Bakgrund

Den 7 februari 2023 beslutade kommunstyrelsen att en ny skolbyggnad ska byggas för Norrtullskolan, och att nybyggnationen ska ske inom samma markområde där nuvarande skola finns. Sedan dess har ett arbete påbörjats med att ta fram en ny detaljplan för området. Detaljplanen syftar till att möjliggöra för byggnation av ny skola samt möjliggör för att delar av befintlig skola kan byggas om till bostäder.

1.2 Syfte och mål

Syftet med barnkonsekvensanalysen är att kartlägga barns användning av platsen idag och hur den kan påverkas av den planerade byggnationen av en ny skola. De aspekter som har studerats är miljö och hälsa, trygghet, tillgänglighet och trafiksäkerhet, samspel, lek och lärande.

Barnkonsekvensanalysen ska vara en integrerad del i planarbetets olika skeden och utgör underlag i det fortsatta arbetet efter detaljplanen.

1.3 Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller Barnkonventionen som den också kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Barnkonventionen ger en definition av de enskilda barnets rättigheter i samhället och dessa uttrycks i konventionens 54 artiklar. Dessa syftar bland annat till att ge barn och unga mellan 0 till 18 år, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Barnets bästa ska exempelvis alltid komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn. Barnkonventionen har införlivats i svensk lag sedan 1 januari 2020. En metod för att implementera konventionen är att göra en barnkonsekvensanalys i projekt, förslag eller verksamheter som påverkar barn. Barnkonventionen har ett antal artiklar som kan nämnas i samband med barnkonsekvensanalysen:

- **Artikel 2** - Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.
- **Artikel 3** - Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
- **Artikel 6** - Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- **Artikel 12** - Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån ålder och mognad.
- **Artikel 23** - Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.
- **Artikel 29** - Skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära barnet om mänskliga rättigheter. Konventionsstaterna är överens om att barnets utbildning ska syfta till att:
 - (a) utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga,
 - (b) utveckla respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter samt för principerna i Förenta nationernas stadga,
 - (c) utveckla respekt för barnets föräldrar, för barnets egna kulturella identitet, språk och värden, för bosättningslandets och för ursprungslandets nationella värden och för kulturer som skiljer sig från barnets egen,
 - (d) förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred, tolerans, jämställdhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör ett urfolk,

(e) utveckla respekt för naturmiljön.

- **Artikel 31** - Barn har rätt till lek, vila och fritid.

1.4 Att tolka barnets bästa

En prövning av barnets bästa vilar alltid på artikel 3 i barnkonventionen. Artikel 3 slår fast att vid alla åtgärder och beslut som rör barn ska vad som bedöms vara barnets bästa beaktas i första hand. Eftersom det inte alltid går att ge ett enkelt och entydigt svar på vad som är barnets bästa behöver en åtgärd och dess konsekvenser för barnet undersöka och prövas.

Barnets bästa ska användas som vägledning i alla frågor som rör barn och fokus ska ligga på att identifiera lösningar som ser till barnets bästa. Begreppet är flexibelt och anpassningsbart och dess innebörd avgörs från fall till fall. Barnets bästa ska tolkas tillsammans med barnkonventionens övriga artiklar. Beslutsfattaren ska ta hänsyn till barnets personliga förutsättningar och behov. Om beslutet rör barn som kollektiv måste bedömningen ha sin utgångspunkt i de omständigheter som råder för den grupp av barn det gäller och för barn i allmänhet.

En prövning av barnets bästa kan göras ur flera perspektiv, såsom barnperspektiv, barnrättsperspektiv och barnets perspektiv. Nedan kommer en kort förklaring till respektive perspektiv:

- **Barnperspektiv** – den vuxnes syn på barnet, på barndom och villkor. Vuxna bygger sitt barnperspektiv på egna erfarenheter och faktorer som tradition och kultur formar den vuxnes perspektiv.
- **Barnrättsperspektiv** – att ha barnkonventionen som utgångspunkt i arbetet med barn och i beslutsfattande som rör barn. Att belysa en fråga utifrån de rättigheter som barn har enligt konventionen.
- **Barnets perspektiv** – barnets egen syn på sitt liv och sin omvärld. Baseras på barnets ålder, mognad, erfarenhet, tradition, kultur och nuvarande livssituation. Vuxna kan bara ta del av detta perspektiv när barnet själv berättar.

Del 2. Process och metod

2.1 Om Norrtullskolan

Kvarteret Dackehöjden ligger cirka 800 meter från Eksjö centrum. Kvarteret utgörs av Norrtullskolan, flerbostadshus och villor. Norrtullskolan byggdes under tidigt 1950-tal och är idag en av Eksjöns tre F-6 skolor.

Norrtullskolan är belägen i den nordvästra delen av kvarteret. Skolbyggnaden är en L-formad byggnad placerad i linje med Dackestigen och Justeliusgatan på kvarterets högsta höjd med utsikt över hela skolområdet. I skolområdets sydvästra del ligger idrottshallen. Inom skolans område finns även en friliggande skolmodul och en före detta villa som idag används som fritidshem.

Skolfastigheten ligger i anslutning till flera kommunala vägar – Justeliusgatan i väst, Dackestigen i norr, Lavettgatan i söder och Stockholmsvägen i öst.

För att möta skolans behov och även öka möjligheten att ta emot fler elever beslutade kommunstyrelsen den 7 februari 2023 att en ny skolbyggnad ska byggas för Norrtullskolan, och att nybyggnationen ska ske inom samma markområde där nuvarande skola finns.

Figur 1: Bild på Norrtullskolan.

2.2 På plats på Norrtullskolan

Norrtullskolan har besökts under två tillfällen för att samla in material till denna barnkonsekvensanalys. Under första tillfället samlades planarkitekt och rektor tillsammans med en grupp av lärare och fritidspedagoger för att

diskutera olika frågeställningar. I gruppen diskuterades bland annat trafiksituationen runt skolan, skolgårdens utformning, framtida skolbyggnad och vad som kan göras för att det ska bli så bra som möjligt under byggtiden.

Under andra tillfället genomfördes en workshop med en fokusgrupp bestående av ett antal elever i varierande ålder. Workshopen gick ut på att eleverna själva fick svara på frågor och berätta om deras upplevelse av skolan. Eleverna fick även komma med idéer om vad som skulle kunna förbättras till den nya skolan.

2.3 Bedömning av konsekvenser

2.3.1 Nuläge och framtiden

För att kunna beskriva och bedöma konsekvenser har vi gjort en nulägesanalys utifrån insamlade data och inventering av området. Nulägesanalysen har varit en utgångspunkt för hela barnkonsekvensanalysen. Eftersom detaljplanen är första steget i processen och inte föregås av konkreta projektskisser har vi tyvärr inte kunnat jämföra nulägesanalysen med ett färdigt utbyggnadsförslag, vilket skulle kunna göras i ett senare skede. I stället jämför vi nulägesanalysen med en framtidsanalys baserat på kunskap om projektet i nuläget med inslag om tankar och idéer för hur projektet kan komma att utformas senare i genomförandeskedet.

Såväl i nulägesanalysen som i framtidsanalysen har en rad olika kriterier tillämpats. Kriterierna avser barns fysiska och psykiska hälsa och har sorterats under rubrikerna skolgård, sinnesintryck och överblickbarhet, trygghet och tillgänglighet, sol och skugga, buller och trafik. Rubrikerna förklaras nedan och återkommer i analysen av nuläget och framtiden.

Skolgårdens utformning

För skolbarn är utemiljöerna i anslutning till skolan viktiga då de vistas mycket utomhus. Det är en av de främsta uppväxtmiljöerna och har stor betydelse för barnens utveckling och villkor. Rörelsefrihet, tillgänglighet och säkerhet är tre nyckelord som är centrala för barn och unga i den fysiska planeringen. Placeringen av skolor, förskolor, bostäder, naturmiljöer, parker, torg och andra offentliga rum i förhållande till varandra har därför stor betydelse för den utsträckning barnen kan röra sig fritt och självständigt.

Det är fördelaktigt med en närmiljö som är varierad och som ger möjlighet till spontan lek parallellt med möjlighet till social gemenskap och att de känner att de själva kan röra sig i området.

Storleken på skolgårdar spelar roll enligt forskningen. På en mindre skolgård kan en barngrupp få svårt att utveckla lek och socialt samspel på

ett sätt som tillgodoser deras behov. Boverkets allmänna råd anger en friyta på 30 kvm per barn.

Sinnesuttryck och överblickbarhet

Vid planering av skolmiljöer är överblick och orientering centrala för barnets känsla av trygghet och förutsägbarhet. Att de sinnesintryck som skapas av ljus och ljud i olika lokaler även beaktas samt att planeringen säkerställer möjlighet till tystnad och avskildhet, är avgörande för barns trivsel och koncentrationsförmåga.

Trygghet och tillgänglighet

För att säkerställa likabehandling och utforma skolgården i enlighet med de lagar och riktlinjer som finns kring tillgänglighet och diskriminerande särbehandling bör det finnas tillgänglighetsanpassning som möjliggör att samtliga elever, oavsett funktionell förmåga, kan nyttja skolgården. Det innebär att skolgårdens olika zoner bör utformas på ett sådant sätt att alla barn kan få tillgång till alla zoner.

Sol och skugga

Barn har mycket solkänslig hud. Allt för mycket sol i unga år kan leda till hudförändringar i vuxen ålder och cancer. Det är därför viktigt att planera barns utemiljöer så att det finns en variation av ytor med skugga och sol. Enligt Boverkets allmänna råd (BFS 2015:1) bör friyta vid förskola och skola kännetecknas av goda sol- och skuggförhållanden. I råden påpekas att slagskugga från byggnad inte är en acceptabel lösning på UVproblematiken, då det skapar otrivsamma vistelseytor under stora delar av året.

Grönska som består av högre växter på gården gör det möjligt för barn att vistas utomhus i lagom mängd UV-strålning. Finns det redan uppvuxna träd eller buskar är dessa värdefulla och bör skyddas.

Saknas skuggande vegetation kan byggda konstruktioner som en pergola eller en uppspänd segelduk vara bra alternativ för att lösa behovet av UVskydd. Byggda konstruktioner kan utformas på ett genomtänkt sätt och höja både lekvärde och pedagogiskt värde på gården.

Platser där barn och unga sitter still länge bör prioriteras och åtgärdas i första hand.

Buller

50 dBA ekvivalent nivå bör inte överstigas dagtid kl 6-18 för de avgränsade delar av nya skolgårdar som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet. För övriga vistelseytor bör målsättningen vara en ekvivalent ljudnivå dagtid om högst 55 dBA.

Trafik

Skolvägen är viktig i barnets och elevens vardag och för dess utveckling till att självständigt röra sig i trafiken och samhället. Hur barn och elever tar sig till och från förskolan och skolan varierar beroende på lokala förutsättningar som var förskolan eller skolan ligger och hur säkra vägarna dit är.

Normen att gå och cykla till och från skolan som fanns på 80-talet har bytts ut till en ”skjuts-trend”. Idag vill föräldrarna köra barnet hela vägen fram till skolan, vilket har medfört en ökad trafikbelastning vid skolorna. Den ökade skjutsningen har lett till en ökad trafikmängd och upplevd otrygg trafikmiljö kring skolorna. De vanligaste skälen till att föräldrar skjutsa är att det är mest praktiskt för familjen för att få ihop livspusslet och att föräldrarna tycker att vägen till skolan är farlig.

Det är fördelaktigt att avlämningsplatser ligger en bit från skolan, där föräldrar kan släppa av barnen och därifrån de kan gå sista sträckan själva eller med sällskap av föräldern. På så sätt kan trafikmängden runt skolan minska.

Skolvägarna behöver vara både trafiksäkra och upplevas som trygga av vårdnadshavarna för att barn och unga ska få möjlighet att ta sig till och från skolan på egen hand.

Det behöver finnas säkra och trygga gång- och cykelvägar från bostaden ända fram till förskolan eller skolan och till hållplatser för skolskjuts och kollektivtrafik.

Vägen till skolan är ofta även vägen till fritidsaktiviteter, vilket innebär att den behöver vara säker och trygg även kvällstid.

Ändamålsenlig cykelparkering är centralt för att öka viljan att cykla till och från förskolan och skolan.

2.3.2 Helhetsbedömning och konsekvensanalys

Utifrån jämförelsen mellan nulägesanalysen och framtidsanalysen har en samlad bedömning sammanställts i del 6. Därefter har ett antal frågeställningar besvarats som ligger till grund för konsekvensbeskrivning av ny detaljplan. Frågeställningarna som har besvarats är:

- *Bidrar ny detaljplan till en tryggare och bättre skolmiljö?*
- *Bidrar ny detaljplan till ökad trafiksäkerhet?*
- *Bidrar ny detaljplan till samspel, lek och lärande?*
- *Bidrar ny detaljplan till bättre vardagsliv för unga och vuxna?*

Del 3. Barndialog

Workshop

En workshop genomfördes med fokusgrupp bestående av ett antal elever på Norrtullskolan. Gruppen bestod av både killar och tjejer i varierande ålder och boendes på olika platser i Eksjö. På workshopen samlades barnen i två mindre grupper där de tillsammans fick rita och prata om sin skolväg, trygga och otrygga platser och om den nya skolan.

För att underlätta och förbereda eleverna inför workshopen hade samhällsbyggnadssektorn skickat ut ett antal frågor till skolan som diskuterats på klassråden och som eleverna i fokusgruppen sedan hade med sig.

Figur 2: Illustration frågor från workshopen.

Skolvägar

Eleverna fick använda färgpennor att rita ut sina skolvägar på ett utzoomat ortofoto. Sedan fick varje elev prata om sin skolväg och om de upplevde några typer av hinder eller osäkerheter på väg till och från skolan.

Majoriteten av barnen i fokusgruppen tog sig till skolan med cykel eller till fots.

Några noteringar från workshopen var att det bland annat saknades övergångsställe på Grenardjärsgatan och en bred cykelväg på Lavettgatan.

Figur 3: Elevernas skolvägar. Sträckad svart linje illustrerar skolväg med bil, övriga linjer är gång eller cykel. Stjärnor markerar otrygga platser/sträckor.

Roliga, tråkiga samt dåliga/otrygga platser

Efter att barnen fått rita och prata om sin väg till skolan bytte vi till en inzoomad karta över Norrtullskolan där eleverna fick prata om trygga/roliga, tråkiga och otrygga/dåliga platser på och runt om skolan/skolgården. Barnen fick sätta ut gröna, gula och röda klisterpluppar på kartan och redovisa varför de satt dem där. Gröna klisterpluppar för trygg/roliga platser, gula för tråkiga platser och röda för dåliga/otrygga platser.

På grund av att fokusgruppen bestod av representanter från årskurs tre och uppåt kan det ha påverkat resultatet. Exempelvis placerade eleverna i fokusgruppen ut flera gula prickar där de yngsta eleverna leker.

Fokusgruppen hade dock de yngre eleverna i åtanke i valet av flera röda och gröna prickar.

Figur 4: Summerad illustration från båda grupperna.

Figur 5: Gröna prickar med några kommentarer.

Figur 6: Gula prickar med några kommentarer.

Figur 7: Röda prickar med några kommentarer.

Barnens önskemål

De fyra sista frågorna i workshopen hade eleverna fått ut i förväg och diskuterat dessa i klassråden. Varje elev redovisade vad man kommit fram till och fick svara på följdfrågor från de andra eleverna i gruppen och av de vuxna som var med och deltog. Nedan summeras vad eleverna kom fram till.

Vad skulle ni vilja göra på skolgården som ni inte kan göra idag?

- Konstgräsplan eller gräsplan. Helst konstgräsplan
- Kompisgunga
- Mer regnskyddade ytor
- Linbana
- Mer träd
- Fler gungor
- Sittplatser där man bara kan hänga
- Gungbräda och en sån snurra som finns i Vildparken

- En lite mer uppdelad skolgård utefter ålder där alla aktiviteter för de mindre barnen finn samlade för sig osv.
- Växthus där man kan odla
- Större klätterställning
- Sjumannamål (fotboll)
- Utomhusschackplan med stora pjäser
- Större klättervägg
- Hinderbana (gärna runt hela skolgården)
- Volträcke
- Skatebordpark
- Handbollsplan
- Längre bana än 60-metersbana
- Bättre innebandyplan
- King-out plan
- Gungbräda
- Rutschkana
- Sitta någonstans och rita, pussla och läsa.

Brugar ni besöka skolgården på fritiden på helger/kvällar? Vad gör ni då? Och gör ni olika saker beroende på om det är vinter, vår, sommar eller höst?

Fler av barnen besöker skolan på fritiden. En av eleverna berättade att hen gärna besökt skolgården mer om det var en konstgräsplan och att hen nu i stället får åka hela vägen till Ränneborg för att spela fotboll på en ”bra” fotbollsplan. De som brukar besöka skolgården utanför skoltid brukar göra följande:

- Spela fotboll
- Hänga med kompisar och prata
- Gunga
- Spela gagaboll

- Cykla
- Åka skridskor
- Spela innebandy
- Klättra i klätterställningen
- Spela basket
- Åka pulka
- Spela pingis.

Vad tycker ni man ska tänka på när man bygger en ny skola? Vad är viktigt för er att det finns på den nya skolan?

- Möjlighet att skärma av delar av skolgården när man har uteidrott från de som har rast så att de inte använder samma yta
- Uteklassrum eller utegrupprum
- Bredare korridorer (upplevs trångt idag)
- Mjukare stolar att sitta på i klassrummen
- Stor yta till fritids
- Mycket blommor
- Handikapsanpassad skola och skolgård
- Dörrar som går inåt och inte utåt
- Fler krokar vid matsalen
- Större bibliotek
- Att man serverar varierande mellanmål och god mat
- Stora klassrum
- Mindre avloppslukt
- Större whitebords
- Större matsal
- Matsal utformad eller uppdelad så att det låter mindre
- Ett skåp till varje elev

- Fler hissar om det kommer vara mycket trappor
- Fler grupprum
- Många toaletter och kanske uppdelade toaletter kille/tjej
- Sällskapsrum
- Vilorum
- En staty av den gamla skolan
- Hela nät i fotbollsmålen
- Fler in- och utgångar ur skolbyggnaden (upplevs trångt idag)
- Bättre dushar i idrottshallen
- Lugna färger
- Mer ljudabsorbering mot skolgården (låter mycket idag trots åtgärder).

Vad kan göras för att det ska bli bra under byggtiden?

- En så bra och stor skolgård som möjligt
- Bra avspärningar
- Att man provisoriskt flyttar vissa lekaktiviteter ifall de berörs av byggarbetsplatsen
- Att så mycket som möjligt av det byggarbete som innebär höga ljud sker efter skoltid
- Att man använder grönområden i närheten eller åker ut till grönområden vissa dagar för lek
- Att arbeterna använder tysta maskiner
- Att man oftare kan ha innerast som valmöjlighet
- Att alla elever har tillgång till "egna" hörselskydd
- Tillfälliga ljuddämpande åtgärder inne i befintlig byggnad om arbetsplatsen kommer låta mycket
- Att mycket vuxna är ute under rasterna.

Del 4. Nulägesanalys

4.1 Nuläge

Norr tullskolan är idag för liten och i behov av fler klassrum för att kunna hantera antalet elever på skolan. Idag finns det en skolmodul vid sidan om befintlig skola där de äldre barnen går.

4.2 Skolgårdens utformning

Skolgården är relativt stor och sammanhållen med cirka 27 kvm per barn. Barnen vistas mycket utomhus och rör sig över stora delar av skolgården. Fotbollsplanen/grusplanen används mycket under raster samt för fritids och utomhusidrott. På skolgården finns även bland annat en utomhusscen, innebandyplan, volleybollplan, gungor och klätterställning. Skolgården används även efter skoltid, då främst för häng, pulka, skridskor och fotboll.

4.3 Sinnesuttryck och överblickbarhet

Utemiljön är något monotont, men erbjuder mycket goda möjligheter till såväl lek som rörelse i olika former. I genomförda träffar framgick det önskemål om en mer varierad skolgårdsmiljö som bidrar till ökad motorik och att det finns fler ytor för avskildhet. Hela skolgården är en mycket värdefull del av den befintliga skolan som delvis kompenserar för brister i inomhusmiljön. Exempelvis hålls mycket av idrottslektionerna ute på skolgården.

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) är särskilt känsliga för röriga och bullriga miljöer. Byggnadens placering och avskärmande karaktär från närliggande vägar gör att överblicken över skolgården och möjligheten till tystnad och avskildhet är god. Att det råder trångboddhet på skolan är dock negativt.

4.4 Trygghet och tillgänglighet

Generellt var känslan av trygghet hög bland eleverna, både på skolgården och området runt skolgården. Några barn uppgav att de kände sig otrygga på skolgården i områden där äldre elever brukar hänga i grupp, i områden där det lätt blir bråk och vid trappor där det lätt går att halka. Några av barnen uppgav även att de kände sig otrygga utanför skolan och skolgården när det var mycket trafik på vägarna och i områden där yngre vuxna brukar samlas i grupper och röka eller vara högljudda.

4.5 Sol och skugga

Solgården består idag av väldigt lite grönska som skapar skugga. Skugga finns bakom byggnader och under ett fåtal träd och beskrivs av både barn och vuxna som ett problem. Barnen önskar bland annat att de skulle finnas

mer skuggiga platser där man kan hänga och ta det lugnt när det är varmt. Nu får barnen göra det ”bakom” idrottshallen.

4.6 Buller

Till detaljplanen har en trafikbullerutredning genomförts som visar att majoriteten av skolområdet ligger inom rekommenderad bullernivå för skola och skolgård. Trafikbuller är som högst från Stockholmsvägen.

4.7 Trafik

Trafiksituationen upplevs över lag av barn och vuxna som god, men det finns vissa trafikområden och trafiksituationer som både elever och vuxna upplever som osäker. När föräldrar hämtar och lämnar sina barn försöker de ställa sig så nära skolan som möjligt vilket i sin tur skapar oreda i trafiken och påverkar trafiksäkerheten. En del föräldrar ställer sig till och med inne på skolans område, andra ställer sig upp på trottoarerna och hindrar barnen framfart. Trafiksituationen på Lavettgatan bedöms vara värst. I fokusgruppen var Lavettgatan den gata som diskuterades mest bland barnen. Många cyklar och går längs med denna gata när de ska till och från skolan. Trafiken på Lavettgatan beskrevs då av barnen som rörig och otrygg.

I fokusgruppen kom det även fram information om att flera kör i motsatt riktning på Dackestigen som delvis är enkelriktad för att förhindra utfart mot Stockholmsvägen. Detta uppledes vara ett problem av barnen som i några situationer känt obehag av att cykla eller gå längs den smala enkelriktade delen av gatan när två bilar råkar mötas. Dackestigen är utrustad med skyltar som tydligt anger att gatan är enkelriktad, problemet ligger således i att vissa biltrafikanter inte följer skyltarna.

Justeliusgatan har också beskrivits som en osäker väg att cykla längs med. Barn som kommer från Orrhaga och cykeltunneln under Stockholmsvägen kommer direkt ut i ett stort trafikområde med vändplats, breda gator och osäkra övergångar. Även sträckan längs med Justeliusgatan beskrivs som smal, högtrafikerad och osäker för gående och cyklister. Ändå cyklar barnen här för att det är den närmaste vägen till skolan.

Del 5. Nya Norrtullskolan

5.1 Framtiden

Nya Norrtullskolan är beslutad att placeras i anslutning till befintlig idrottshall. En fördel med detta är att undervisningen till stor del kan bedrivas i nuvarande lokaler under hela byggnationstiden, och när verksamheten har flyttat in i den nya skolbyggnaden så kan den gamla rivas.

När denna barnkonsekvensanalys tas fram finns inget förslag på hur ny skolbyggnad kommer att se ut. Detaljplanen möjliggör för att bygga ihop ny skolbyggnad med befintlig idrottshall och ger byggrätt till att bygga ihop skolbyggnad med idrottshallens västra, östra och norr del.

Ny skolbyggnad beräknas att stå klar till vårterminen 2027. Rivning av befintlig skola som inte ska byggas om till bostäder beräknas ske efter detta. Det innebär att barn som går på Norrtullskolan kommer att vara påverkade av byggarbete under en längre tid.

5.2 Skolgårdens utformning

Den befintliga skolgården ger cirka 27 kvm per barn med dagens elevantal på 340 elever. Ny skola ska möjliggöra plats för några fler elever (350 elever) på ungefär samma yta, vilket innebär att friyta per barn kan komma att minska. Med dagens förutsättningar hade det blivit cirka 26 kvm per barn. När en ny skola byggs och delar av befintlig skola byggs om till bostäder kan det påverka andelen friyta. Enligt barn- och utbildningsnämnden bör friytan helst inte understiga 25 kvm per barn. Detaljplanen har därmed begränsat byggrätten så att 25 kvm friyta kan klaras. För att skapa mer friyta kan området närmast fritidshuset komma att ingå i skolgården. Fritidshuset planeras även att rivas. Ny skola kan även utformas med utgångspunkt i att skapa så mycket sammanhängande skolgårdsyta som möjligt.

5.3 Sinnesuttryck och överblickbarhet

Såväl under byggtiden som i den färdiga nya anläggningen bör lokaler och utemiljö planeras utifrån ett barnperspektiv som tar särskild hänsyn till känslighet och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Studier visar att sådana miljöer påverkar barns psykiska hälsa positivt. Att ta hänsyn till barns känslighet för starka intryck och förändringar innebär exempelvis att planera för möjlighet till avskildhet och tystnad under bullriga perioder.

Själva byggproduktionen i sig innebär förändringar och störningar som kan väcka känslor och tankar hos barnen. Tydlighet och förutsägbarhet är nyckelbegrepp som kan omsättas i konkreta lösningar för skolans verksamhet under byggtiden, där det bör finnas en plan för skoldagen, terminen och året som alla elever och föräldrar känner till. Att informera

och diskutera med eleverna om det som händer skapar möjligheter till en positiv upplevelse av förändringarna. Genom att ta upp planerings- och byggprocessen i undervisningen finns även en chans till ny kunskap och inspiration som kan ge eleverna en känsla av trygghet och kontroll.

Den nya skolan och skolgården bör planeras så att olika miljöer, funktioner och samband är enkla att hitta och förstå. I gestaltningen av entréer, korridorer och stigar mellan byggnader kan den psykiska tillgängligheten förstärkas genom att olika miljöer och funktioner framhävs.

Förbindelsevägar kan med fördel vara tydligt märkta med belysning, kulör och material som gör dem lätta att hitta och hitta tillbaka till. Det är önskvärt att skolan och idrottshallen "pratar med varandra" genom att gavlar, entréer eller stora fönster samspelar och tydliggör deras inbördes samband.

Både lärare och fritidspedagoger är mycket positiva till den överblickbarhet som finns på skolan idag. De topografiska förutsättningarna tillsammans med stora öppna skolgårdsytor gör det enklare att hålla utkik över barnen och att barnen själva har översikt över nästan hela skolgården. Om ny skola kan ta vara på dessa kvaliteter så kommer överblickbarheten fortsatt vara god. Skolbyggnadens utformning och placering kan i detta fall vara avgörande. En skolbyggnad som skymmer sikten över skolgården och som skapar dolda hörn kan minska överblickbarheten och tryggheten.

5.4 Trygghet och tillgänglighet

På den färdiga skolgården blir det viktigt med tydliga samband mellan zonerna för att uppnå överblickbarhet och trygghet. För att säkerställa likabehandling och utforma skolgården i enlighet med de lagar och riktlinjer som finns kring tillgänglighet och diskriminerande särbehandling, bör det finnas tillgänglighetsanpassning som möjliggör att samtliga elever, oavsett funktionell förmåga, kan nyttja skolgården.

Under byggtiden är barnens känsla av trygghet och tillgänglighet beroende av att det finns tydliga gångvägar intill byggnationen, framför allt till idrottshallen. Det är också viktigt att det finns säkra ställen för hämtning och lämning av barn och tydliga gång- och cykelvägar in till skolan när delar av skolgården stängs av för byggnation.

5.5 Sol och skugga

Ny skolbyggnad kommer med stor sannolikhet vara tre våningar hög och sträcka sig i öst-västlig riktning i linje med befintlig idrottshall vilket skapar kraftiga skuggor åt norr under vår och höst. Ny skolbyggnad kommer därmed att skugga mer av skolgården än dagens skolbyggnad.

Framtida skola och skolgård behöver utformas så att barnens behov om mer skugga tillgodoses under den varma årstiden. Detta görs exempelvis genom att plantera fler träd.

5.6 Buller

En trafikbullerutredning har gjorts för befintlig situation. Den visar att bullervärden för skola och skolgård klaras i upp till 90% av området. Det område buller inte klaras är närmast Stockholmsvägen. Enligt Naturvårdsverket bör ambitionen alltid vara att eftersträva bästa möjliga ljudmiljö utifrån förutsättningar vid den aktuella platsen. Åtgärder för att minska trafikbuller bör ställas mot kostnaden och nyttan av åtgärden. Initialt bedöms det vara rimligt att genomföra åtgärder i syfte att minska trafikbuller från Stockholmsvägen.

5.7 Trafik

Planförslaget visar på en total ombyggnation av skolfastigheten. Skolbyggnaden föreslås placeras i söder i anslutning till befintlig idrottshall, vilket kommer skapa nya rörelsemönster.

Det blir rimligt att förvänta sig en ny entrékänsla från söder när ny skola placeras i fastighetens sydvästra hörn. Fler barn kan då välja att komma in till skolan från detta håll. Utformningen av ytan mellan ny skolbyggnad och Lavettgatan blir därmed viktig. Ytan bör i så fall i första hand utgöra en mötesplats för barn att mötas upp innan och efter skolan. Att det finns cykelparkeringar och att området utformas på ett trafiksäkert sätt bör då prioriteras före att föräldrar ska kunna hämta och lämna med bilen så nära huvudentrén som möjligt.

Trafiksituationen på Lavettgatan har flera gånger nämnts för att inte fungera på ett trafiksäkert sätt och är något som bör utredas inför kommande projekt. Det är fördelaktigt om föräldrarna tvingas släppa barnen lite längre ifrån skolans entré och att barnen får gå den sista biten själva.

Även trafiksituationen på Justeliusgatan bör utredas inför ny skolbyggnad. Nuvarande utformning och användning anses inte vara tillräckligt trafiksäker för barn. En mer trafiksäker lösning där barn avgränsas från motorfordon förespråkas. Gärna med fler övergångsställen. Även skolskjutsen längs denna väg bör utredas vidare. En mer trafiksäker utformning för skolbuss förespråkas, gärna med separat bussficka.

Det är viktigt att trafiksituationen runt skolan prioriteras och att barnen kan ta sig till skolan på ett trafiksäkert sätt med gång och cykel. Det kan ske genom trafiksäkerhetshöjande åtgärder eller ombyggnation av gator där gång- och cykeltrafiken avgränsas från motorfordonstrafiken. Med ytterligare en avskärmande byggnad runt kvarteret och skolgården minskar

antalet platser som barnen kan ta sig in till skolgården. Barnens vägar in och ut från skolans område kan då väntas bli färre och mer förutsägbara dit trafiksäkerhetshöjande åtgärder kan prioriteras.

Även hämtning och lämning med bil måste fungera. Vid brist på plats för hämtning och lämning ökar sannolikheten att bilister tar till andra mindre lämpliga lösningar för att hämta eller lämna barn. Situationen kan påverka trafiksäkerheten om det exempelvis uppstår många dubbelparkeringar eller situationer då bilister stannar där det är parkeringsförbud. Detta är något att beakta i genomförandet.

Del 6. Samlad bedömning och konsekvensanalys av ny detaljplan

6.1 Samlad bedömning

Detaljplanen möjliggör byggnader som ska användas av barn och berör därför barn på ett direkt sätt. Detaljplanen bidrar till att barnkonventionen följs genom att den utformas efter konventionens huvudprinciper och artiklar. De huvudprinciper som berörs speciellt är artikel tre: ”Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn”, samt artikel sex: ”Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling”. Därtill berörs speciellt artiklarna 28: ”Varje barn har rätt till utbildning”, 29: ”Skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära sig om mänskliga rättigheter” samt 31: ”Varje barn har rätt till lek, vila och fritid.”

Genomförande av planen bedöms medföra positiva konsekvenser för barn, eftersom nya ändamålsenliga lokaler för skola kan byggas samtidigt som ny variationsrik skolgård kan utformas som passar in med ny skolbyggnad. Byggnation av nya lokaler skapar förutsättningar för barnets utveckling och lärande. Detaljplanen möjliggör även för att ny skola kan placeras i befintligt skolområde och undvika att skolan behöver placeras någon annanstans i Eksjö. Det bidrar till en utveckling för hela norra Eksjö och säkerställer att en skola i norra Eksjö finns tillgänglig i närhet till hemmet och att långa resor till och från skolan kan undvikas. Förutsättningar ges för att barn fortsatt kan ta sig till och från skolan på egen hand.

En detaljplan skapar bara förutsättningar för en skola och påverkar inte skolans eller skolgårdens utformning i den grad att det går redan nu att beskriva för- och nackdelar i jämförelse med idag. Det vi vet med utgångspunkt i detaljplanen är att skolgårdens utformning som två olika områden avdelade av en slänt fortsatt kommer att vara kvar och att ny skola kommer placeras i skolområdet sydvästra hörn. Hur skolan ska se ut är ännu oklart, men genom detaljplanen vet vi både högsta tillåtna höjd och största tillåtna byggnadsarea. Dessa regleringar är utformade på ett sätt att ny skola ska kunna byggas i upp till tre plan och inte ta för mycket mark i anspråk. Det är positivt för mängden friyta, men samtidigt riskerar mängden friyta att minska med ny detaljplan. Som friyta räknas de ytor där barnen kan leka och röra sig, där ytor för bil och cykelparkering inte ingår. Det är kommunen som bedömer vad som anses som tillräcklig friyta för lek och utevistelse, där den slutgiltiga avvägningen görs i bygglovet. Detaljplanen möjliggör för en friyta på cirka 25 kvm per barn, vilket enligt kommunen anses vara tillräckligt. Kommunen har som målsättning att skapa en mer variationsriktad och attraktiv skolgårdsmiljö som väger upp för den eventuella minskningen av friyta som planförslaget kan innebära.

Sammantaget finns många positiva konsekvenser med ny detaljplan, men också många utmaningar att behöva fundera vidare på till genomförandeskedet. Vad kan man göra för att det ska bli så bra under byggtiden? Hur kan man förbättra trafiksäkerheten? Hur kan ny skola och skolgård skapa en mer variationsrik, trygg och uv-skyddande skolmiljö?

Vi hoppas denna barnkonsekvensanalys kommer att vara till stor nytta framöver i planering och byggnation av den nya Norrtullskolan.

6.2 Bidrar ny plan till en tryggare och bättre skolmiljö?

Detaljplanen möjliggör för att skolverksamheten fortsatt kan bedrivas på samma plats. Det är både resurseffektivt och bra för kommunen som helhet. För barnen innebär det en säkerhet i att skolan fortsatt kommer vara på samma plats. Det gynna lokalkännedomen och närheten till skolan.

Det finns goda möjligheter för att få till en tryggare och bättre skolmiljö i genomförandeskedet när detaljplanen vunnit laga kraft. Detta styr inte detaljplanen över. Ny detaljplanen ställer dock frågor, belyser svagheter och lyfter problem i tidigt skede som ligger till grund för genomförandet. Denna barnkonsekvensanalys är ett exempel på detta. Genom att belysa utmaningar och problem i tidigt skede ökar möjligheten att genomföra dessa när en ny skola byggs.

6.3 Bidrar ny plan till ökad trafiksäkerhet?

Ny detaljplan planlägger samma gator runt skolan som finns idag. Inga nya gator tillkommer. Gatorna planläggs även med samma gaturumsbredd som idag. Detaljplanen medför således varken positiva eller negativa förändringar i jämförelse med idag.

Parallellt med detaljplanen undersöks trafiksituationen och möjliga åtgärder som kan bli aktuella när detaljplanen vunnit laga kraft och när ny skola ska byggas.

6.4 Bidrar ny plan till samspel, lek och lärande?

Skolan ligger i ett bostadsområde i norra Eksjö som erbjuder en god lek och lärandemiljö både under skoltid och efter skoltid på kvällar och helger. Skolgårdens utformning med stora öppna ytor och en slänt mellan dessa gör att det går att ha olika lekaktiviteter under perioder. Barnen har exempelvis berättat att de ofta besöker skolan efter skoltid under vintern för att åka pulka ner för slänten och åka skridskor på innebandyplanen. Ny detaljplan är utformad för att ta vara på släntens funktion och att den bibehålls ur ett översvämningsperspektiv. En positiv konsekvens av detta är barnen fortsatt kan få leka i den populära slänten.

Detaljplanen ger annars inga direkt konsekvenser som påverkar samspel, lek och lärande. Ny detaljplan möjliggör dock för att skolverksamhet

fortsatt kan bedrivas på platsen och öppnar upp möjligheten för att genomföra förändringar i skolgårdsmiljön i samband med att ny skola byggs. Denna barnkonsekvensanalys innehåller flera förslag på aktiviteter och åtgärder som kan stärka samspel, lek och lärande.

6.5 Bidrar ny plan till bättre vardagsliv för unga och vuxna?

Detaljplanen möjliggör för att skolverksamheten fortsatt kan bedrivas på samma plats. Elever, föräldrar, lärare med flera kan förvänta sig att det fortsatt kommer finnas en skola i kvarteret Dackehöjden. Elever som idag går eller cyklar till skolan kan fortsatt göra detta. Även barn som leker och hänger på skolan efter skoltid kan fortsatt göra det.

Om ny skola hade flyttats till annan plats hade denna förmodligen placerats relativt långt från norra Eksjö och inneburit att mindre barn inte kunnat ta sig till skolan på egen hand. Fler föräldrar hade behövt köra sina barn och detta över längre sträckor. Även skolans funktion i stadsdelen som häng och lek miljö även utanför skoltid på kvällar och helger hade försvunnit.

Del 7. Förslag till åtgärder

Nedan summeras flera av de förslag på åtgärder som framkom i samtal med rektor, lärare, fritidspedagoger och elever. Dessa kan vara bra att titta på inför byggnation av den nya Norrtullskolan.

Skolgård

- Behåll befintlig slänt. Denna används under vintern som pulkabacke och uppskattas mycket av barnen.
- Undvik för djupa trappor. På skolgården finns idag en trappa ner till musiksal med mera som många barn ramlar/halkar i.
- Se över möjligheten att förbättra dränering vid fotbollsplanen. Idag samlas det lätt mindre vattenpölar på fotbollsplanen.
- Utforma gärna skolgård med öppna ytor. Öppna ytor skapar en bättre översikt över området och ökar tryggheten hos både elever och vuxna. Bättre överblickbarhet gör det enklare att hålla koll på barnen, vilket är en av Norrtullskolans stora fördelar idag.
- Undvik att bygga dolda hörn och ytor. Försök att arbeta med överblickbarhet över skolgården.
- Se över möjligheten att förbättra stängsel mot flerbostadshuset. Idag skjuts mycket fotbollar över till flerbostadshuset och medför att man behöver lämna skolans område för att hämta tillbaka dessa.
- Skapa mer skugga. Idag upplevs skolan vara för utsatt för värme och att det finns för få ytor med skugga under årets varmaste dagar. Det är fördel om fler platser kan utformas med tak eller under träd där barnen kan sitta.
- Bibehåll gärna skolgårdens idrottskaraktär. Många utav barnen uppskattar de idrottsaktiviteter som finns på skolan som fotbollsplan och bandyplan. Skolgården används också idag för utomhusidrott och är ett komplement till idrottshallen. Mycket av idrottslektionerna hålls ute på skolgården. Detta gynnar även fritids.
- Utforma gärna skolgård med mer aktiviteter som utmanar barnen i klättring och balans. Barnen klättrar ofta i de träd som finns på skolgården som försvinner i samband med att den nya skolan byggs.
- Se över möjligheten att avgränsa skolgård bättre mot Stockholmsvägen. Det upplevs vara för enkelt för barn att ta sig ut på Stockholmsvägen idag.

- Paviljongen på skolgården är mycket uppskattad. Tyvärr är det ibland mycket häng runt paviljongen efter skoltid och på helger som skräpar ner.

Skola

- Hämtning och lämning, framför allt på Lavettgatan, är ett problem idag och något som behöver åtgärdas. Arbeta gärna med flödesriktningar och enkelriktning.
- Ny skola kan med fördel utformas med en tydligare entré.
- Utforma gärna ny skola med hänsyn till söderläge och värme. Idag upplevs det bli väldigt varmt i de klassrum som har mycket fönster åt söder. Markiser skärmar av lite, men inte tillräckligt. Undvik därmed för mycket fönster i söderläge. Undvik gärna att klassrum placeras i söderläge.
- Klassrum kan med fördel utformas så att det går att variera utformningen under dagen beroende på lektion och användning. Att det bland annat går att flytta runt möbler på ett smidigt sätt.
- Ny skolbyggnad kan med fördel utformas med ett grupprum till varje klassrum.
- Ny skolbyggnad kan med fördel utformas med en egen fritidsavdelning då detta underlättar för fritidsverksamheten.
- Hellre en hög byggnad som tar mindre plats och som skapar överblickbarhet över skolgården än en byggnad som tar mycket plats och riskerar att minska överblickbarheten.

Skolan under byggtiden

- Det är viktigt att arbeta med information till barn och föräldrar om hur man tar sig in på skolan under byggtiden och var man ska hämta och lämna sina barn. Kan även behöva provosriska ställen för hämtning och lämning om delar av Lavettgatan stängs av för byggnation.
- Ett sätt att öka skolgårdsytan under byggtid kan vara att tillgängliggöra området runt fritidshuset genom att ta bort stängsel och se över inägnad mot vägen.
- Det finns en risk att barnen kommer att klättra i staketen.

Trafik

- Se över möjligheten att anordna en trafiksäker gång- och cykelväg längs Justeliusgatan.
- Se över möjligheten att göra stråket från Stockholmsvägen till Lavettgatan via Gulf-macken mer cykelvänligt. Exemeplvis genom att anordna trafikövergångsställe över Västerlånggatan till Lavettgatan.
- Se över möjligheten att förlänga tiden som det är grönt på trafikljuset vid Stockholmsvägen. Idag upplevs trafikljuset växla om till rött aldeles för snabbt. Så snabbt att en samlad barnklass inte hinner ta sig över.
- Se över möjligheten att göra det mer trafiksäkert för barn som åker skolbuss. Idag upplevs det som otryggt att skolbussen stannar mitt på vägen och inte vid en separat bussficka in på skolområdet. Bussen skymmer idag sikten för övriga trafikanter, vilket kan riskera till att leda till trafikolykor ifall barnen bestämmer sig att gå rakt över vägen bakom/framför bussen.
- Se över möjligheten att anordna fler övergångsställe på Justeliusgatan.
- Se över möjligheten att tillskapa fler parkeringar i närheten av skolområdet.